

УДК 378.147

© Фазан В. В., Штефан Л. А., Кузнецова О. Ю., 2024.

<https://orcid.org/0000-0002-9823-3704>

<https://orcid.org/0000-0002-6281-980X>

<https://orcid.org/0000-0003-1156-1842>

<https://doi.org/10.34142/23128046.2024.56.11>

**В. В. Фазан,
Л. А. Штефан,
О. Ю. Кузнецова**

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ДИСКУРСИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У статті визначено та схарактеризовано провідні шляхи формування дискурсивної компетентності здобувачів базової середньої освіти – реалізація мети та завдань зазначеної компетентності; розумний вибір змісту, підходів, структурних компонентів; використання ефективних форм та методів організації освітньої діяльності здобувачів.

Установлено, що дискурсивна компетентність сприяє розв'язанню таких навчальних завдань, як: відповідність мовної діяльності типу й характеру спільної діяльності; розвиток мовних навичок та вмінь, упорядкованості, систематичності, наступності та логічності; мотивація іншомовної мовної комунікації в освітньому процесі; забезпечення успішності проведення різних видів мовленнєвої діяльності – говоріння, аудіювання, читання і письмо; підготовка здобувачів освіти до використання іноземної мови як засобу мовленнєвої діяльності.

З'ясовано, що до складу дискурсивної компетентності належать стратегічний, тактичний, жанровий та текстовий компоненти. Зазначена компетентність передбачає і сформованість певних вмінь, як-от: умінь користуватися лексичними ресурсами іноземної мови; умінь передбачати розвиток комунікативної ситуації; умінь як описувати, так і пояснювати факти з залученням засобів іноземної мови; умінь логічно будувати висловлювання іноземною мовою; умінь створювати необхідну комунікативну поведінку; умінь вибудовувати власну мовленнєву поведінку; умінь бачити тему та проблему в тексті; умінь аналізувати як усний, так і письмовий текст; умінь складати текст іноземною мовою; умінь виділяти мотиви й цілі комунікації іноземною мовою; умінь контролювати ситуацію спілкування; умінь змінювати інтонацію висловлювань, володіти засобами емоційного оцінювання – лінгвістичними й екстралінгвістичними та деякі інші.

До провідних підходів, які сприяють формуванню дискурсивної компетентності, належать: особистісно-орієнтований, діяльнісний, комунікативний та соціокультурний.

Доведено, що формуванню дискурсивної компетентності здобувачів базової середньої освіти, розвитку в них навичок логічної мови, навчанню послідовно та обґрунтовано висловлювати особисту думку сприяють такі форми організації освітньої діяльності, як: дискусії, рольові ігри, дебати.

Ключові слова: шляхи, дискурсивна компетентність, комунікативна компетентність, дискурс, дискурсивне мислення, здобувачі.

Fazan V. V., Shtefan L. A., Kuznetsova O. Yu. Ways of development of the discourse competence in students of basic secondary education. The article identifies and characterizes the leading ways of development of the discourse competence in students of basic secondary education: the achievement and accomplishing of the goal and tasks of the given competence; relevant choice of the content, approaches, and structural components; use of effective forms and methods of learners' educational activities organization.

The discourse competence has been determined as the one contributing to the solution of such educational tasks as: ensuring correspondence of speech activity to the type and nature of learners' joint activity; development of language skills and abilities, and discourse sequence, consistency and logic; facilitating motivation for foreign language communication in the educational process; providing for the effectiveness of carrying out various types of speech activity - speaking, listening, reading and writing; training students to use a foreign language as a means of speech activity.

The study suggests that the discourse competence structure covers strategic, tactical, genre and text components. The discourse competence also presupposes the development of the following skills: the ability to use lexical resources of a foreign language; the ability to foresee the development of a communicative situation; the ability to both describe and explain facts using the means of a foreign language; the ability to logically construct statements in a foreign language; the ability to decide on the relevant communicative behaviour; the ability to choose and control one's own speech behaviour; the ability to identify the topic and problem in the text; the ability to analyse both oral and written texts; the ability to compose a text in a foreign language; the ability to highlight the motives and goals of communication in a foreign language; the ability to control the communication situation; the ability to change the intonation of statements, the ability to apply the means of emotional assessment - linguistic and extralinguistic and others.

The leading approaches that contribute to the development of discourse competence include: person-oriented, activity-oriented, communicative and socio-cultural ones.

The study has proved that the development of the discourse competence in students of basic secondary education, and the development of their skills of logical speaking, and teaching them to argumentatively express their opinion are fostered by such forms of educational activity organization as: discussions, role-playing games, debates.

Key words: *ways of development, discourse competence, communicative competence, discourse, discourse thinking, students.*

Вступ. Важливим завданням щодо навчання іноземним мовам здобувачів базової середньої освіти сьогодні виступає розвиток комунікативної компетентності, до складу якої належить дискурсивна, бо саме дискурсивна компетентність є провідним критерієм діагностики рівня розвитку так званої «мовної особистості», яка включає такі якості, як: використання засобів спілкування, опанування прийомами організації текстової інформації, опанування жанрово-структурними елементами мови. В цілому зазначена компетентність сприяє формуванню найвищого рівня опанування мовою.

З огляду на це, основне завдання школи полягає в підготовці здобувачів, які здібні до спілкування іноземною мовою, тобто володіють певним рівнем комунікативної компетентності в галузі усного та письмового спілкування.

На важливості формування дискурсивної компетентності для міжкультурної комунікації наголошували як українські (І. Бім, Н. Бориско, Є. Верещагін, Н. Горобченко, Т. Литньова, Г. Македон, Н. Скляренко, Г. Томахін, О. Хоменко), так і зарубіжні (Н. Boyer, М. Canale, S. Moirand, S. Savignon, J. Sheils, M. Swain, Н. Widdowson та інші) дослідники. З'ясуванню суті дискурсивної компетенції присвячені праці таких науковців, як: М. Swain, М. Canale, S. Moirand, Ф. Бацевич, Н. Бутенко, В. Куліда, О. Кучерява, О. Осова та деяких інших.

Мета та завдання. Мета статті – визначити та схарактеризувати шляхи формування дискурсивної компетентності здобувачів базової середньої освіти.

Методи дослідження. У зазначеній статті використовуються теоретичні методи наукового пізнання – такі як: аналіз, узагальнення, систематизація – для визначення шляхів, принципів, змісту, форм та методів формування дискурсивної компетентності у здобувачів базової середньої освіти.

Результати. Вивчення та узагальнення науково-педагогічних джерел свідчить, що дискурсивна компетентність передбачає не тільки створення цілісних текстів, але вимагає знань різноманітних типів дискурсу й правил їх

побудови, вмінь інтерпретувати їх відповідно до комунікативної ситуації і продукувати зазначені дискурси в залежності від екстралінгвістичних особливостей ситуації комунікації, ролей її учасників і способів взаємодії (Helal, 2013; Butenko, 2004).

Відповідно дискурсивна складова комунікативної компетентності передбачає якість застосування мовних умінь і навичок у процесі мовної діяльності, коректність і правильність як говоріння, так і письма іноземними мовами, логічність й інформаційну насиченість власних висловлювань, що також включає повагу й розуміння іншої культури.

Провідним завданням дискурсивної компетенції виступає опанування навичками щодо організації мовного матеріалу в логічний і цілісний текст – дискурс.

Взагалі, поняття «дискурс» набуло широкого використання в лінгвістиці, історії, філософії, соціальній психології та інших гуманітарних науках у 60-70-ті рр. XX століття. Як зазначає Патрік Серіо, поняття дискурсу зародилося в умовах теоретичної думки саме французького суспільства.

У сучасній лінгвістиці поняття «дискурс» досліджував З. Харріс, котрий працював у межах проєкту університету Пенсільванії. У 1952 році в статті «Discourse Analysis» зазначений учений ввів поняття «дискурс-аналіз». Під таким поняттям фахівець розумів метод вивчення руху інформації у дискурсі. До терміну «дискурс» дослідник включав послідовність речень, які вимовлені (чи написані) однією людиною у конкретно взятій ситуації (Zellig, S. Harris, 1952).

З лінгвістичних позицій дискурс розглядається як комплексна одиниця, котра складається з послідовних речень, які пов'язані смисловим зв'язком.

До особливостей проведення дискурсу, за переконанням дослідників (D. Siermann, F. Helal), належать:

- наявність значущої для здобувачів базової середньої освіти ситуації для спілкування, де вони виступають повноправними зацікавленими партнерами;
- створення сприятливої доброзичливої атмосфери;

- надання здобувачам різноманітної психологічної та мовної допомоги з метою реалізації мовленнєвого задуму;
- постійне звернення до досвіду здобувачів, до їхнього соціального світогляду.

Поняття «дискурс» дуже близьке за змістом і до поняття «текст». Воно наголошує на динамічному характері мовного спілкування, яке здійснюється в часі.

До найбільш уживаних типів дискурсів як у навчальній, так і професійній сферах спілкування належать: доповіді, повідомлення, обговорення, розпитування тощо.

Як наголошують науковці, формування дискурсивної компетентності передбачає виконання аналітичних, репродуктивних та продуктивних вправ. Дієвими у процесі формування зазначеної компетенції виступають умовно-мовленнєві вправи, які сприяють розвитку учнівської фантазії. З огляду на це, разом з поняттям «дискурс» у сучасній психолінгвістиці широке використання отримав термін «дискурсивне мислення».

Зокрема, психологи (А. Trifoni, S. Harris) розглядають таке поняття як внутрішній логічний процес, який відбувається шляхом логічних висновків, котрі приводять до розуміння основного принципу, закономірності. Об'єктом вивчення дискурсивного мислення виступає процес породження, розуміння та функціонування текстів. Як основний предмет вивчення в такому випадку є структура дискурсу.

Дискурсивне або аналітичне мислення – це мислення, яке опосередковане логікою міркування, а не сприймання. Його зміст полягає у розвитку певної стратегії та тактики спілкування для конструювання та інтерпретації зв'язних текстів. Суть дискурсивної компетентності полягає в тому, щоб побудувати спілкування таким чином, щоб досягти висунутої мети, знати та володіти різноманітними прийомами отримання інформації як в усному, так і в спілкуванні через письмо, компенсаторними вміннями.

Провідною функцією дискурсивної компетентності, як уже було зазначено, виступає сприйняття й породження дискурсів. Зазначена компетентність сприяє розв'язанню таких навчальних завдань, як-от:

- визначення відповідності мовної діяльності типу й характеру організації спільної діяльності;
- забезпечення процесу розвитку мовних навичок та вмінь, упорядкованості, систематичності, наступності та логічності;
- формування мотивів іншомовної мовної комунікації в освітньому процесі;
- забезпечення успішності навчання різних видів мовленнєвої діяльності – говоріння, аудіювання, читання і письмо;
- підготовка здобувачів до використання іноземної мови як засобу мовленнєвої діяльності (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment, 2001; Newby, 2011).

Здобувачі базової середньої освіти з достатньо розвиненою дискурсивною компетентністю знають, наскільки граматична, лексична й фонологічна правильність мовлення впливають на результат спілкування. Вони чітко усвідомлюють можливість вивчення мови через її безпосереднє використання. При прямому спілкуванні з носіями іноземної мови тієї чи іншої країни, такі здобувачі базової середньої освіти здатні вступити у контакт, користуючись наявними в їхньому розпорядженні ресурсами і стратегіями.

У процесі аудіювання та читання здобувачі базової середньої освіти сприймають, запам'ятовують та записують слова і вирази, з якими вони раніше не працювали, добре користуються різноманітними стратегіями виправлення помилок. Учні, в яких сформована дискурсивна компетентність, добре інтегрують знання, котрі отримані на інших предметах.

Як наголошують учителі-практики, з метою розвитку в здобувачів базової середньої освіти дискурсивних умінь доцільно їм запропонувати такі завдання, як-от:

- об'єднати дві частини складного речення в одне, використовуючи мовленнєві засоби логічного зв'язку;
- розташувати окремі вислови так, щоб отримати чіткий діалог;
- скласти логічне оповідання із різних частин тексту;
- підготувати власний монолог з метою визначення шляху розв'язання проблеми, яка порушується в тексті (Siepmann, 2005; The Merriam Webster Dictionary, 2002).

Формуванню дискурсивної компетентності здобувачів базової середньої освіти, за переконанням науковців (Butenko, 2004; Horobchenko, 2021), сприяють такі форми організації освітньої діяльності, як: дискусії, рольові ігри, дебати. Зазначені форми успішно розвивають навички логічної мови, навчають послідовно та обґрунтовано висловлювати власну думку.

На думку вчених (Horobchenko, 2021; Muchnyk, 2006), дискурсивна компетентність складається з таких компонентів, як:

- стратегічний, який навчає учня умінню усвідомити свій комунікативний намір та спланувати комунікативну подію;
- тактичний – включає вміння аналізувати дану комунікативну ситуацію та обирати для її розв'язання більш оптимальні засоби;
- жанровий, що полягає в умінні організовувати дискурс у відповідності з конкретним жанром;
- текстовий, котрий включає опанування умінням організовувати послідовність речень таким чином, щоб вони складали єдине ціле.

Необхідно акцентувати увагу і на тому, що у складі дискурсивної компетентності фахівцями визначаються такі вміння, як-от:

- уміння користуватися лексичними ресурсами іноземної мови з метою як створення тексту, так і для його інтерпретації;
- уміння передбачити розвиток комунікативної ситуації і комунікативну доцільність щодо успішного використання засобів мовлення відповідно до стилю тексту;

- уміння описувати й пояснювати факти з залученням засобів іноземної мови;
- уміння логічно конструювати висловлювання іноземною мовою;
- уміння створювати комунікативну поведінку, яка відповідає основній темі комунікації;
- уміння вибудовувати свою мовленнєву поведінку відповідно до соціокультурної специфіки країни, мова якої вивчається;
- уміння бачити тему й проблему в тексті;
- уміння аналізувати як усний, так і письмовий текст з точки зору наявності в ньому відкритої і прихованої, основної і другорядної інформації;
- уміння спланувати текст іноземною мовою;
- уміння виділяти мотиви й цілі комунікації іноземною мовою;
- уміння контролювати ситуацію спілкування;
- уміння висловлювати особистісні мовні судження, власну думку, почуття;
- уміння керуватися особистою ініціативою при виборі предметно-сміслової суті й відборі мовного матеріалу;
- уміння конструювати висловлювання різних жанрів із чітким дотриманням їхньої структури, форми, цілісності змісту, граматичної і лексичної правильності;
- навички й уміння, котрі сприяють адекватному використанню реєстрів формальної і неформальної комунікації, природних або ідіоматичних виразів, культурної специфіки мови;
- навички й уміння змінювати інтонацію висловлювань, володіння засобами емоційного оцінювання – лінгвістичними й екстралінгвістичними (Derevianko, Oliinyk & Bevz, 2023; Muchnyk, 2006).

До провідних підходів, які сприяють формуванню дискурсивної компетентності дослідники відносять: особистісно-орієнтований, діяльнісний, комунікативний та соціокультурний.

Зокрема, комунікативний підхід передбачає, що навчання має діяльнісний характер, так як здійснюється через мовленнєву діяльність, за допомогою якої здобувачі прагнуть вирішити реальні та віртуальні завдання (Derevianko, Oliinyk & Bevz, 2023). Комунікативний підхід також передбачає врахування індивідуальних, вікових та національних особливостей здобувачів освіти, та їхніх інтересів.

Зазначений підхід сприяє навчанню спілкуванню та використанню мови при обміні думками, реалізації основних вимог до організації освітнього процесу (комунікативна поведінка викладача, використання завдань для створення ситуацій спілкування із реального життя та їх виконання, засвоєння граматичної форми та її функцій у мові).

Метою використання даного підходу є формування та розвиток комунікативної компетентності, тобто готовності здобувачів базової середньої освіти до мовленнєвого спілкування.

Діяльнісний підхід передбачає, що будь-яке мовленнєве явище відбувається в процесі комунікації, на основі тісного зв'язку теорії з практикою. І в цьому процесі здобувачі освіти виступають безпосередніми учасниками. Після засвоєння правила, відбувається тренування та закріплення матеріалу.

Соціокультурний підхід пов'язаний із формуванням знань про національно-культурні особливості та реалії країни, мова якої вивчається, етикетні форми мовлення та вміння ними користуватися. Зазначений підхід передбачає знайомство з особливостями мови, культури, історії, традицій, правил поведінки, котрі існують у тій країні, мова якої вивчається.

Обговорення. Спираючись на праці українських (Ф. Бацевич, Н. Бевз, Н. Бутенко, Н. Горобченко, І. Дерев'янка, Т. Литньова, Г. Мучник, О. Олійник й інші) та зарубіжних (F. Helal, D. Newby, D. Siermann, A. Trifoni й інші) дослідників, у статті визначено основні шляхи формування дискурсивної компетентності здобувачів базової середньої освіти, а саме: реалізація мети та завдань зазначеної компетентності; розумний вибір змісту, підходів,

структурних компонентів; використання ефективних форм та методів організації освітньої діяльності здобувачів.

Висновки. Отже, дискурсивна компетентність – це здібність здобувача розуміти та самому створювати логічні мовленнєві висловлювання як в усній, так і в письмовій формах.

З метою розвитку в здобувачів базової середньої освіти дискурсивних умінь пропонуються такі завдання:

- об'єднати дві частини складного речення в єдине ціле;
- розташувати окремі висловлювання так, щоб отримати зв'язний діалог;
- зібрати з різних частин тексту логічне оповідання;
- підготувати власне монологічне висловлювання.

Структура дискурсивної компетентності складається із таких компонентів, як: стратегічний, тактичний, жанровий та текстовий. Так, стратегічна складова передбачає вміння здобувача планувати комунікативну подію з метою реалізації спілкування. Тактична складова полягає у сформованості в особистості вміння аналізувати комунікативну ситуацію та обирати оптимальні засоби і способи досягнення комунікативних намірів.

Жанровий компонент включає вміння обирати тип тексту для досягнення комунікативних намірів здобувачів, а також знання жанрових норм та умінь організовувати дискурс у відповідності з вимогами конкретного жанру. Текстовий компонент дискурсивної компетентності передбачає вміння визначати послідовність речень таким чином, щоб вони склали зв'язний текст з усіма притаманними йому властивостями.

Ефективними формами та методами формування дискурсивної компетентності здобувачів базової середньої освіти вважаються: обговорення, дискусії, програвання різноманітних ситуацій, улаштування свят, проведення віртуальних екскурсій тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

- Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. Strasbourg: Council of Europe, Modern Languages Division/Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
- Helal, F. Discourse and Intercultural Academic Rhetoric. *Open Journal of Modern Linguistics*. 2013. Vol. 3. P. 149-156. URL: 10.4236/ojml.2013.32020.
- Newby, D. Competence and performance in learning and teaching: theories and practices. Selected Papers from the 19th ISTAL 2011. URL: [http://www.enl.auth.gr/symposium19/19th papers/002_Newby.pdf](http://www.enl.auth.gr/symposium19/19th%20papers/002_Newby.pdf)
- Trifoni, A. Research in Testing Communication Skills in Foreign. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies. Language (English) Literature Review*. Published by MCSER-CEMAS-Sapienza University of Rome. 2012. Vol. 2. No 4. P. 253-262. URL: 10.5901/ajis.2012.v2n4p25
- Siepmann, D. Discourse Markers Across Languages: A Contrastive Study of Second-Level Discourse Markers in Native and Non-Native Text with Implications for General and Pedagogic Lexicography. N.Y.: Routledge, 2005.
- The Merriam Webster Dictionary. New edition. Merriam-Webster, Incorporated, 2002. 2500 p.
- Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. К. : Довіра, 2007. 205 с.
- Бутенко Н. Ю. Комунікативні процеси у навчанні: підручник. К. : КНЕУ, 2004. 383 с.
- Горобченко Н. В. Особливості формування дискурсивної компетентності школярів в умовах змішаного навчання. *Імідж сучасного педагога* № 5(200). 2021, С. 94-97.
- Горобченко Н. В. Сучасні тенденції формування дискурсивної культури старшокласників. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*, Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Вип. 79, 2021, С. 100-103.
- Мучник Н. В. Навчальна дискусія – ефективний метод оволодіння іноземною мовою. *Формування професійної компетентності майбутнього вчителя засобами інноваційних освітніх технологій*. № 3, 2006. С. 104-105.
- Дерев'янка І. В., Олійник О. В., Бевз Н. В. Організація спільної навчальної діяльності студентів у процесі вивчення іноземної мови. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2023. No 54. С. 40-50 DOI: 10.34142/23128046.2023.54.04
- Zellig, S. Harris (1952). Discourse Analysis. *Language*. Vol. 28, 1, 1-30. URL : https://www.troypier.com/assets/files/bibliographies/discourse/harris_discourse.pdf

REFERENCES:

- Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. (2001). Strasbourg: Council of Europe, Modern Languages Division/Cambridge: Cambridge University Press.
- Helal, F. (2013). Discourse and Intercultural Academic Rhetoric. *Open Journal of Modern Linguistics*. Vol. 3. P. 149-156. URL: 10.4236/ojml.2013.32020.
- Newby, D. (2011). Competence and performance in learning and teaching: theories and practices. Selected Papers from the 19th ISTAL. URL: [http://www.enl.auth.gr/symposium19/19th papers/002_Newby.pdf](http://www.enl.auth.gr/symposium19/19th%20papers/002_Newby.pdf)
- Trifoni, A. (2012). Research in Testing Communication Skills in Foreign. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies. Language (English) Literature Review*. Published by MCSER-CEMAS-Sapienza University of Rome. Vol. 2. No 4. P. 253-262. URL: 10.5901/ajis.2012.v2n4p25

- Siepmann, D. (2005). Discourse Markers Across Languages: A Contrastive Study of Second-Level Discourse Markers in Native and Non-Native Text with Implications for General and Pedagogic Lexicography. N.Y.: Routledge.
- The Merriam Webster Dictionary. (2002). New edition. Merriam-Webster, Incorporated. 2500 p.
- Batsevyich, F. S. (2007). Slovník terminiv mizhkulturnoi komunikatsii. [Dictionary of terms of intercultural communication]. K. : Dovira. 205. (in Ukrainian).
- Butenko, N. Yu. (2004). Komunikatyvni protsesy u navchanni [Communicative processes in education]: pidruchnyk. K. : KNEU. 383. (in Ukrainian).
- Horobchenko, N. V. (2021). Osoblyvosti formuvannia dyskursyvnoi kompetentnosti shkoliariv v umovakh zmishanoho navchannia. [Peculiarities of the formation of discursive competence of schoolchildren in conditions of mixed education]. *Imidzh suchasnoho pedahoha* № 5(200), S. 94-97. (in Ukrainian).
- Horobchenko, N. V. (2021). Suchasni tendentsii formuvannia dyskursyvnoi kultury starshoklasnykiv. [Modern trends in the formation of discursive culture of high school students]. *Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Drahomanova*, Serii 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy. Vyp. 79, S. 100-103. (in Ukrainian).
- Muchnyk, N. V. (2006). Navchalna dyskusii – efektyvnyi metod ovolodinnia inozemnoiu movoiu. [Educational discussion is an effective method of mastering a foreign language.]. *Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia zasobamy innovatsiinykh osvitykh tekhnolohii*. № 3. S. 104-105. (in Ukrainian).
- Derevianko, I. V., Oliynyk, O. V. & Bevz, N. V. (2023). Orhanizatsiia spilnoi navchalnoi diialnosti studentiv u protsesi vyvchennia inozemnoi movy. [Organization of joint educational activities of students in the process of learning a foreign language]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia*. No 54. S. 40-50 DOI: 10.34142/23128046.2023.54.04 (in Ukrainian).
- Zellig, S. Harris (1952). Discourse Analysis. *Language*. Vol. 28, 1, 1-30. URL : https://www.troypier.com/assets/files/bibliographies/discourse/harris_discourse.pdf

Інформація про авторів:

Фазан Василь Васильович: ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9823-3704>, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, вул. Остроградського, 2, м. Полтава, Україна 36000 e-mail: fazanvv@gmail.com

Штефан Людмила Андріївна: ORCID: <https://0000-0002-6281-980X>, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, вул. Валентинівська, 2, м. Харків, Україна, 61166 e-mail: Valeriy.61.sh@gmail.com

Кузнецова Олена Юрійвна: ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1156-1842>,

Information about the authors:

Fazan Vasyl Vasylovych: <http://orcid.org/0000-0002-9823-3704>, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, vice-rector for scientific work, V. H. Korolenko Poltava National Pedagogical University, Ostrohradskoho street, 2, Poltava, Ukraine 36000 e-mail: fazanvv@gmail.com

Shtefan Liudmyla Andriivna: ORCID: <https://0000-0002-6281-980X>; Dr. hab. in Pedagogy, Professor, Professor of the Department of Educology and Innovative Pedagogy, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Valentynivska street, 2, Kharkiv, Ukraine, 61166 e-mail: Valeriy.61.sh@gmail.com

Kuznetsova Olena Yuriivna: ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1156-1842>, Dr. hab. in Pedagogy, Professor, Associate

доктор педагогічних наук, професор,
доцент кафедри іноземних мов
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, вул. Пушкінська,
77, м. Харків, Україна 61000
e-mail: o.yu.kuznetsova@nlu.edu.ua

Professor of the Department of Foreign
Languages of Yaroslav Mudryi Natrional Law
University, Pushkinska street, 77, Kharkiv,
Ukraine 61000
e-mail: o.yu.kuznetsova@nlu.edu.ua

Цитуйте цю статтю як: Фазан В. В., Штефан Л. А., Кузнецова О. Ю. Шляхи формування дискурсивної компетентності здобувачів базової середньої освіти. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2024. № 56. С. 158-170.
DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2024.56.11>

Дата надходження статті до редакції: 20.03.2024
Стаття прийнята до друку: 01.04.2024